

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

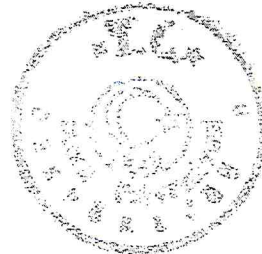
Amaç

MADDE 1: Bu yönergenin amacı; Dicle Üniversitesi'ne bağlı Sosyal ve Beşerî Bilimler alanındaki fakülte, enstitü ve merkezlerde yürütülen veya üniversite öğrenci ve mensuplarının bu birimler dışında yürütecekleri her türlü araştırma, çalışma, yayın, sağlık hizmetleri uygulamalarını; eğitim-öğretim ve diğer etkinliklerde uyulması gereken bilim etiği normlarını ve bu normların etik kurallar ve etik ilkeler çerçevesinde incelenmesini yapmak amacıyla kurulan Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nun görev, yetki, sorumluluk ve çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2: Bu yönerge;

- a) Kurulun amaçlarını, işleyişini, Kurula başvuru ve Kurulun değerlendirme süreçlerine ilişkin bilgileri,
- b) Dicle Üniversitesi'ne bağlı Sosyal ve Beşerî Bilimler alanındaki fakülte, enstitü ve merkezlerde veya bu birimler dışında üniversitemiz öğrencileri ve mensupları tarafından insan katılımcılarla yürütülecek her türlü anket, gözlem, girişimsel olmayan ve insan katılımcıların dâhil olduğu deneysel ve yarı deneysel çalışmalar, arşiv çalışmaları, bilgisayar ortamında test, mülakat, ses/video kaydı ile toplanacak olan verilerin kullanılacağı bilimsel araştırmalar ile ilgili araştırma etiği konularını ve Sağlık Bilimleri açısından, girişimsel olmayan aşağıdaki konuları kapsar. Bunlar:
 1. Anket çalışmaları,
 2. Dosya ve görüntü kayıtları kullanılarak yapılan retrospektif arşiv taramaları ve benzeri gözlemsel çalışmalar,
 3. Kan, idrar, doku, görüntü gibi biyokimya, mikrobiyoloji, patoloji ve radyoloji koleksiyon materyalleriyle yapılacak çalışmalar,
 4. Rutin tetkik ve tedavi işlemleri sırasında elde edilmiş materyallerle yapılacak çalışmalar,
 5. Hücre ve doku kültürü çalışmaları,
 6. Hemşirelik faaliyetlerinin sınırları içerisinde yapılacak araştırmalar,
 7. Egzersiz gibi vücut fizyolojisi ile ilgili araştırmalar,
 8. Antropometrik ölçümlere dayalı olarak yapılan çalışmalar,
 9. Yaşam alışkanlıklarını değerlendirme çalışmaları,
 10. İnsana bir hekimin doğrudan müdahalesini gerektirmeden yapılacak tüm araştırmalardır.

Dayanak

MADDE 3: Bu yönerge, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun Senato'nun görevlerini düzenleyen 14. maddesine ve üniversitelerde bilimsel denetimi düzenleyen 42. maddesi, bilim etiğine ilişkin ulusal ve uluslararası mevzuat hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4: Bu Yönergede geçen;

- a) **Araştırma-Araştırma Projesi-Proje:** Sosyal ve Beşerî Bilimlerdeki her türlü araştırmayı ve özel yasal düzenlemeyle araştırma etiği yönünden denetimi belirli bir etik kurula bırakılmamış (Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik ve Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik kapsamı dışında kalan) ve girişimsel olmayan klinik tıp, temel tıp, insan biyolojisi ve insan bilimlerinde tıp bilimsel araştırmalarını,
- b) **Üniversite:** Dicle Üniversitesi'ni,
- c) **Rektörlük:** Dicle Üniversitesi Rektörlüğü'nü,
- d) **Rektör:** Dicle Üniversitesi Rektörünü,
- e) **Senato:** Dicle Üniversitesi Senatosunu,
- f) **D.Ü. Etik Kurulu:** Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nu,
- g) **Hukuk Müşavirliği:** Rektör tarafından Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nun işleyişini sürdürmek üzere yetkilendirilmiş Dicle Üniversitesi Hukuk Müşavirliği'ni,
- h) **Başkan:** Rektör tarafından görevlendirilmiş Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanı,
- i) **Başkan Vekili:** Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkan Vekilini,
- j) **Üye:** Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu üyesini,
- k) **Birim:** Dicle Üniversitesi'ne bağlı Fakülte, Enstitü, Yüksekokul, Araştırma merkezi ve diğerlerini,
- l) **Mensup:** Dicle Üniversitesi akademik personel ve öğrencilerini,
- m) **Raportör:** Kurula yapılan başvuruların konusuna göre varsa kurul üyeleri arasından yoksa dışarıdan o konuda uzman olan kişiler arasından başkan tarafından atanan ve toplantılarda söz konusu başvuru ile ilgili Kurul'u bilgilendiren üyeyi,
- n) **Sekretarya:** Başkan tarafından görevlendirilen ve tüm yazışma ve koordinasyondan sorumlu olan kişiyi,

İKİNCİ BÖLÜM

Temel Etik İlkeler

MADDE 5: Dicle Üniversitesi bilim etiği anlayışının temelinde; doğruluk, nesnellik, yansızlık, bilimsel kuşkuculuk, eleştirel bakış, yeni kavramlara açık olmak, bilimsel araştırma disiplinini korumak, özgün ve yaratıcı düşünce gibi temel ilkeler yer alır.

a) Araştırma Etiğine İlişkin Temel İlkeler:

1. İnsan hak ve özgürlüklerine saygı, temel prensip olarak kabul edilir. Dil, din, mezhep, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç ve benzeri özellikleri nedeniyle kişiler arasında ayırım yapılamaz.

2. Üniversite'nin Sosyal ve Beşeri Bilimler alanındaki araştırmalarda etik anlayışının temelinde evrensel ahlak ilkelerine bağlılık; objektiflik, özeleştir, tarafsızlık, açıklık, doğruluk, bilimsel şüphecilik, eleştirel bakış, bilimsel araştırma disiplini korumak, özgünlük ve yenilikçilik yer alır.
3. Üniversitenin kurumsal hak ve özgürlükleri ihlal edilemez. Araştırmacılar, tutum ve davranışlarında, görevli olduğu alanlarda bilimsel verilere riayet ederek, Üniversite'nin saygınlığını zedelememeye özen gösterirler; üniversitenin olanaklarını kişisel çıkarları için kullanamazlar.
4. Sosyal ve Beşeri Bilimler alanında bilimsel araştırma, yayın ve akademik etiğe ilişkin temel ilkeler Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde düzenlenmiş olup; sosyal araştırmalar için de aynı temel ilkeler geçerlidir.
5. Üniversitenin özgürlükçü bir araştırma merkezi olduğu hiçbir zaman göz ardı edilemez. Bu bağlamda etik kurallara aykırı olmadığı sürece araştırmalar engellenemez. Araştırmacılar araştırma konu ve yöntemlerini oluştururken temel etik ilkelere bağlı, özenli ve sorumlu davranırlar.
6. Veriler, bilimsel yöntemlerle elde edilir, bunların değerlendirilmesi, yorumu ve kuramsal sonuçların elde edilmesinde bilimsel yöntemlerin dışına çıkılmaz ve sonuçlar saptırılamaz.
7. Araştırmalarda deneklere zarar vermemek esastır. Denekler olası riskler konusunda açık şekilde bilgilendirilir ve deneye katılım kararının etki ve baskı altında olmaksızın özgürce alınması ilkesine uymaya özen gösterilir. Deneyin deneklere, deneyi yapacaklara, üçüncü şahıslara, çevreye, hayvan ve insan sağlığına, kültür varlıklarına zarar vermemesi esastır.
8. Araştırmacılar ve yetkililer, yapılan bilimsel araştırma sonuçları ile ilgili olarak olası zararlı uygulamalar konusunda toplumu bilgilendirmek ve uyarmakla yükümlüdür.

b) Yayın Etiğine İlişkin Temel İlkeler:

1. Bilimsel araştırma sonuçları, araştırmaya gerçekten katkıda bulunan ve yürütenlerin tümünün adlarıyla yayımlanır. Araştırmanın tasarlanması, planlanması, yürütülmesi ve yayına hazırlanması aşamalarında etkin katkıda bulunmamış kişilerin adları yazar isimleri arasında yer almaz.
2. Bilimsel yayınlarda daha önce yayımlanmış veya yayımlanmamış bir çalışmadan yararlanırken, bilimsel yayın kurallarına uygun olarak kaynak gösterilir. Evrensel olarak tanınan bilim kuramları dışında hiçbir eserin tümü veya bir bölümü izin alınmadan çeviri veya özgün şekliyle yayımlanamaz.
3. Bilimsel bir araştırmanın doğruluk düzeyine kuşku düşürülmemesi ve bilimsel yanıltma biçimlerinden (özensiz araştırmacılık ve bilimsel sahtekârlık gibi) kaçınılması gereklidir.

c) Akademik Etiğe İlişkin Temel İlkeler:

1. Akademik birimlerde görev yapan her kademedeki öğretim elemanı, eşitlik ve hakkaniyet ilkelerine göre yapılan ders programını aksatmadan yürütmeli, öğrencilerine çağdaş bilim ve teknolojiyi eksiksiz aktarmalı ve bu amaçla çağdaş eğitim teknolojilerini kullanmaya özen göstermelidir.
2. Üniversite mensupları akademik ve idari görevleri yerine getirirken görevin kendine mahsus amaçlarına sadık kalırlar.

3. Akademik yaşamın bütün evrelerinde akademik değerlendirmeler bilimsel değerlendirme ölçütüne göre yapılmalıdır.
4. Akademik ilerleme ve yükseltmelerde, ödül jürilerinde bilimsel değer ölçütlerinin dışına çıkmak, kişileri kayırmak, fikir ve düşünceleri yerine akademisyenlerin kimlik ve kişiliğine yönelik saldırılarda bulunmak, çıkarıcılık, sahtecilik, kopyacılık, vb. davranışlar Üniversite'nin akademik etik ilkeleri ile bağdaşmaz.

d) Etiğe Aykırı Davranışlar

1. **Uydurma:** Bir bilimsel araştırmada elde edilmemiş olan verileri üretmek, bunları rapor etmek veya yayımlamak,
2. **Yanlış Beyan:** Akademik atama ve yükseltmelere ilişkin başvurularda bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak.
3. **Çarpıtma:** Değişik sonuç verebilecek şekilde araştırma materyalleri, cihazlar, işlemler ve araştırma kayıtlarında değişiklik yapmak veya sonuçları değiştirmek,
4. **Aşırma:** Başkalarının fikirleri, yöntemleri, verileri, yazıları ve şekillerini sahiplerine atıf yapmadan intihal yapıp kullanmak,
5. **Bölerek Yayınlama:** Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak çok sayıda yayın yapmak,
6. **Destegi belirtmeme:** Desteklenerek yürütülen araştırmaların sonuçlarını içeren sunum ve yayınlarda destek veren kurum veya kuruluşun adını bildirmemek,
7. **Yazar sıralaması haksızlığı:** Araştırma ve makalede ortak araştırmacı ve yazarların yazılı görüş birliği olmadan, araştırmada veya makalede aktif katkısı bulunanların isimlerini çıkarmak veya yazarlıkla bağdaşmayacak katkı nedeniyle yeni yazar(lar) eklemek veya yazar sıralamasını gerekçesiz veya uygun olmayan bir biçimde değiştirmek,
8. **Hakemlik sorumsuzluğu:** İncelenen eserde verilen bilgileri yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,
9. **Diğer:** Araştırma ve yayın etiği yahut akademik etik ilkeleri ile bağdaşmayan diğer davranışlarda bulunmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

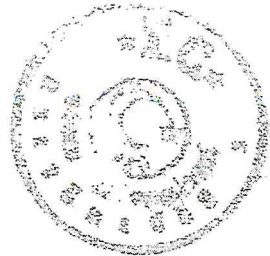
Kurulun Amacı, Oluşumu ve Yapısı

Kurulun Amacı

MADDE 6: Kurulun amacı; Dicle Üniversitesi bünyesinde veya üniversite mensupları üniversitemiz içinde ve dışında yürütülecek olan çalışmalara ve girişimsel olmayan klinik tıp, temel tıp, insan biyolojisi ve insan bilimlerinde tıbbi bilimsel araştırma projelerine katılacak insan katılımcıların araştırmanın her aşamasında haklarının korunması, çalışma öncesinde çalışma hakkında yazılı olarak bilgilendirilmesi, olası zararlara karşı korunması konularına dikkat ederek her türlü bilimsel araştırma ve çalışmayı etik yönden değerlendirip çalışmanın etik yönden uygunluğu konusunda görüş bildirmektir.

Kurulun Oluşumu ve Yapısı

MADDE 7:

- a) Kurul, Rektör tarafından görevlendirilen etik konulara hassas, daha önce herhangi bir ceza almamış toplam 7 (yedi) profesörden oluşur.
- b) Kurul'un başkanı Rektör tarafından görevlendirilir. Başkan, üyelere ya da dışarıdan birini raportör olarak görevlendirir.
- c) Kurul üyelerinin görev süresi iki yıldır. Süresi biten üye tekrar görevlendirilebilir.
- d) Kurul üyeleri, görevlerinin icrasında açıkça bilimsel ve etik kurallara aykırı bir tutum sergilemeleri, bir yıl içerisinde düzenlenen Kurul toplantılarından herhangi bir mazereti olmaksızın üst üste ikisine veya toplantıların yüzde 30'una katılmamaları ya da düzenli olarak toplantıları takip etmelerine engel olan bir halin varlığı halinde görevi sona erer.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kurulun Çalışma Usulü

MADDE 8:

- a) Kurul, ayda en az bir kez, salt çoğunlukla toplanır. Katılan üyelerin salt çoğunluğu ile karar alınır. Başkanın mevcut olmadığı durumlarda, kurula başkan vekili başkanlık yapar.
- b) Başkan, incelemek ve sonuçlandırmak üzere kurula tevdi edilen başvuruları Kurul gündemine alır.
- c) Kurul, disiplinler arası çalışmalarda diğer disiplinlerden uzman görüşü de isteyebilir. Ayrıca Kurul, gerekli durumlarda ilgililerden konuyla ilgili yazılı veya sözlü bilgi de alabilir.
- d) Kurulda incelemeler, dosya üzerinden iki ay içerisinde tamamlanır. Bir eksiklik bulunması nedeniyle başvurunun geri çevrilmesi durumunda, bu süre eksikliğin giderilmesinden itibaren başlar.
- e) Kurula gelen bir konuya dair Kurul üyelerinden herhangi birinin önceki bir zaman diliminde bu işlemde herhangi bir tarafılığı var ise, ya da üyeyi ilgilendiren bir karar alınması gerekiyorsa, bu üye toplantının ilgili kısmında yer alamaz ve oy kullanamaz. Bu takdirde toplantı ve karar nisabı, ilgili üyenin nisapta yer almadığı kabulü ile yapılır.
- f) Kurul üyeleri ve sekreteryaya gizliliğe riayet etme ve sır saklama konularından sorumludurlar. Kurul üyelerinden başvuru dosyalarının içeriğini toplantı haricinde başka insanlarla tartışmaması ve içerik hakkında bilgi paylaşımında bulunamaz.
- g) Karar, toplantıya katılan üyelerce imzalanır. Karara katılmayan üye, gerekçesini nihai rapora ilave eder.
- h) Başvurular Kurul tarafından yalnızca etik açıdan değerlendirilir.
- i) Kurulun Üniversite dışı kişi, kurum ve kuruluşlarla yazışmalarını Rektörlük üzerinden yapar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Başvuruların İncelenmesi ve Karar

Başvuru

MADDE 9: İnsan katılımcılarla veya insan üzerinde yapılacak yüz yüze veya bilgisayar ortamında gerçekleştirilecek her türlü anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film ve ses kaydı niteliğindeki veri toplama yöntemleriyle yapılan bilimsel araştırma ve

Çalışmaların etik açıdan değerdendirilebilmesi için, sorumlu araştırmacının etik kurula önceden başvuru yapması gerekir. Başvuruda kullanılacak belgeler ve başvuru şekli, Kurul tarafından belirlenerek araştırmacılara duyurulur. Araştırmanın etik ile ilgili özeti ve aşağıda belirtilen tüm bilgiler, kurulun belirlediğı formatta araştırma dosyasında araştırmacı tarafından kurula sunulur. Bunlar:

- a) Araştırmanın amacını, gerekçesini, yöntemini, varsa bütçesini (bütçe ve olası finans kaynakları), destekleyici (varsa) bilgilerini, çalışmaya katılacak insanlarda aranacak özellikleri, kullanılacak tüm teknik yöntemleri içeren ayrıntılı proje (EK 1).
- b) Anketler için bilgilendirme formu (EK 2).
- c) Gerekteğinde reşit ve ehil olmayan denekler için veli onay formu (EK 3).
- d) Kurulun gerekli gördüğü diğer belgeler (EK 4-5).

Başvuruların İncelenmesi ve Karar

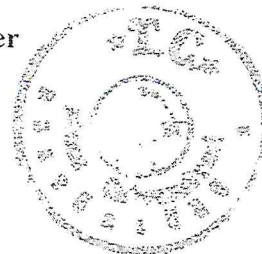
MADDE 10: Kurul, başkanın çağrısı üzerine olağan veya olağanüstü, gündemi görüşmek üzere toplanır.

- a) Toplantı kapalı usulde yapılır. Kurul Başkanı ve Üyeleri, kendileriyle ilgili gündem maddelerine ilişkin müzakerelere katılamaz ve oy kullanamazlar.
- b) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır. Kararlar salt çoğunluğun oyu ile alınır. Oylamada üyeler çekimser oy kullanamaz.
- c) Kurul Başkanı, sekreteryaya tarafından biçimsel olarak ön incelemesi yapılan tüm başvuruları, değerdendirilmek üzere, Kurulun yapacağı ilk toplantının gündemine alır.
- d) İncelenen her bir başvuru için, başvurunun konusuna göre, Başkan tarafından gerekirse bir raportör görevlendirilir. Raportör, 15 iş günü içerisinde incelemesini tamamlayarak, Kurul tarafından belirlenen formatta hazırladığı yazılı taslak raporunu kurula sunar.
- e) Raportör gerekli gördüğü durumlarda, incelemesini tamamlamak için yukarıda verilen sürenin iki katını aşmamak üzere kuruldan ek süre talep edebilir.
- f) Kurul kararı kesin rapora dönüştükten sonra o raportörün görevi sona erer.
- g) Raportör, gerekçelerini yazılı olarak bildirmek suretiyle, dosya ile ilgili görevden çekilebilir.
- h) Usulüne uygun olmadığı için inceleme veya değerdendirmeye alınmayan başvurular, başvuru sahibine yazılı olarak bildirilir.
- i) Dosya ile ilgili hazırlanan rapor, toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır (EK 4). Karşı oy kullanan üyeler, gerekçelerini karara eklerler. Değerdendirmenin sonucu, başvurunun görüşülerek karara bağlandığı toplantıdan sonra en geç 10 iş günü içerisinde, sorumlu araştırmacıya yazılı olarak bildirilir. Ancak Kurul, bu süreyi, gerekçe göstermek şartıyla 2 aya kadar uzatabilir.
- j) Üyeler, inceleme konusu dosyaların içeriğini Kurul toplantısı dışında başkaları ile tartışamaz ve dosyaların içeriğı hakkında bilgi veremez.
- k) Kurulda yapılan tüm incelemelerde gizlilik esastır. Kurula sunulan dosyalardaki belgelerin gizliliğinin ve güvenliğinin sağlanmasından Kurul sorumludur. Kurul faaliyetleri ile ilgili tüm belge ve yazışma örnekleri yasal süresi içinde saklanır.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm Bulunmayan Haller

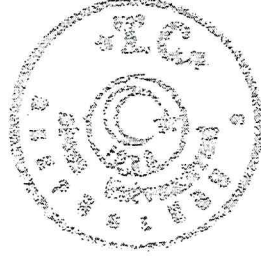
MADDE 11: Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde ilgili diğer mevzuat hükümleri ile kurul kararları uygulanır.

Yürürlük

MADDE 12: Bu Yönerge, Dicle Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13: Bu Yönerge hükümlerini, Dicle Üniversitesi Rektörü yürütür.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
BAŞVURU FORMU (EK 1)

ARAŞTIRMANIN BAŞLIĞI

ARAŞTIRMACI/ARAŞTIRMACILAR*

Unvan	Adı Soyadı	Görev yeri	Telefon	e-posta
1				
2				
3				
4				

* Etik kuruluna doğrudan başvuru yapan kişinin ismi ilk sıraya yazılmalıdır.

Araştırmacının Dicle Üniversitesi ile ilişkisi: _____

Bu kısımda araştırmacının / araştırmacılardan en az birinin DÜ ile ilişkisi mutlaka belirtilmelidir. DÜ Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu yalnızca üniversitemiz bünyesindeki çalışanların veya öğrencilerin başvurularını değerlendirir.

ARAŞTIRMA DÖNEMİ

Başlangıç ___/___/20___

Bitiş ___/___/20___

Bu kısımda veri toplama sürecinin başlangıcı ve bitişi verilmelidir. Veri toplama tarihinin başlangıcı Etik Kurul onayının alınmasından önce olamaz.

ARAŞTIRMANIN NİTELİĞİ

- ☐ Öğretim Elemanı Araştırması
- ☐ Doktora Tezi
- ☐ Yüksek lisans tezi
- ☐ Diğer _____ (belirtiniz)

ARAŞTIRMA DESTEĞİ

- ☐ Yok
- ☐ Var
- ☐ Üniversite
- ☐ TÜBİTAK
- ☐ Uluslararası

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU

BAŞVURU FORMU (EK 1)

☐ DİĞER (belirtiniz)

Desteğin Niteliği:

Desteğin niteliği (maddi, ya da maddi değil) açıklandıktan ilerde beklenmesi olup olmadığı, beklenti varsa niteliği, desteğin, desteği veren kurum/kuruluşa karşı deneklerin hak-mahremiyet-gizlilik-zarar görmeme ilkelerine uygun olup olmadığı belirtilmelidir. Gerekli ise ilgili belgeler başvuruya eklenmelidir.

BAŞVURU DURUMU

☐ Yeni başvuru	
☐ Tekrar başvuru	Araştırma no:
☐ Protokol değişikliği	Araştırma no:
☐ Daha önce onaylanmış bir araştırmanın devamı	Araştırma no:

Veri Toplanması Planlanan Yerler/Mekânlar/Kurum ve Kuruluşlar

1	
2	
3	

Araştırma Özeti

Konu (Araştırmanın konusu belirtilecektir.)

Amaç (Araştırmadan beklentiler, yapılacak çıkarımlar ve nelerin hedeflendiği açıklanacaktır.)

Kapsam (Araştırmanın ilgili literatürdeki yeri açıkça belirtilecektir.)

Yöntem (Araştırmanın evreni, örnekleme, örnekleme seçme yöntemi, veri toplama araçları ve bunları kimin uygulayacağı, veri toplama araçlarının uygulanma biçimi (yüz yüze, posta vb.), araştırmadan elde edilen sonuçların kullanılacağı yöntemsel önlemler açıklanacaktır. Kullanılacak Biyolojik, Psikolojik ve/veya Teknik gibi tüm yöntemler ayrıntılı olarak açıklanmalıdır. Gönüllü katılımı bozacak ve katılımcıları sistematik edecek tehditlere karşı alınan önlemler açıklanmalıdır.)

• Araştırma, katılımcıların psikolojik sağlıklarını tehdit edici, zorlayıcı veya özel hayatıyla ilgili sorular içeriyor mu?

☐ Evet

☐ Hayır

Evet ise açıklayınız:

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
BAŞVURU FORMU (EK 1)

- **Veri toplama sürecinde katılımcıların kişilik hakları ve özel bilgileri korunmakta mıdır?**

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise açıklayınız:

- **Araştırmadaki katılımcıların kimlikleri toplanan ham veride tanımlanacak mı?**

☐ Belirsiz olacak

☐ Bir kod verilerek tanımlanacak (*Detayını açıklayınız*)

- **Araştırmadaki katılımcıların kimlikleri, depolanan veride tanımlanacak mı?**

☐ Adıyla tanımlanacak (*Gerekçesini açıklayınız*)

☐ Bir kod verilerek tanımlanacak (*Detayını açıklayınız*)

☐ Belirsiz olacak

- **Araştırmadaki katılımcıların kimlikleri rapor içeriğinde tanımlanacak mı?**

☐ Adıyla tanımlanacak (*Gerekçesini açıklayınız*)

☐ Bir kod verilerek ya da genel olarak tanımlanacak (*Detayını açıklayınız*)

☐ Organizasyon adıyla tanımlanacak

☐ Belirsiz olacak

- **Araştırmaya reşit olmayan çocuklar, kısıtlı ya da engelli bireyler katılmakta mıdır?**

☐ Evet

☐ Hayır

Evet ise açıklayınız:

- **Katılımcılara araştırmanın niteliği hakkında yeterince açık ve anlaşılabilir açıklama yapılmakta mıdır?**

☐ Evet

☐ Hayır

Evet ise açıklayınız:

- **Gönüllülere araştırmaya katılma ve çıkma koşulları açık ve net olarak belirtilmiş midir?**

☐ Evet (*Evet ise açıklayınız*)

☐ Hayır

Evet ise açıklayınız:

- **Katılımcıları en iyi tanımlayan seçenekleri işaretleyiniz.**

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
BAŞVURU FORMU (EK 1)

☐ Okulöncesi çocuklar	☐ Kadınlar
☐ İlköğretim çocukları	☐ İşsiz yetişkinler
☐ Lise öğrencileri	☐ Yaşlılar
☐ Üniversite öğrencileri	☐ Zihinsel engelli bireyler
☐ Çocuk işçiler	☐ Tutuklular
☐ Yetişkinler	☐ Diğer (Belirtiniz)
☐ Erkekler	

Araştırmanın katılımcılarının çocuklar, zihinsel engelli bireyler vb. özel durumu olan bireyler olması halinde, bunların özel etik davranış gerektirmesi nedeniyle, araştırmacı uzman kişilerden aldığı bilgiler çerçevesinde bu konuda nasıl bir dikkat göstereceğini açıklamalıdır.

•Aşağıda yer alan uygulamalardan, çalışma kapsamında yer alacak olanları işaretleyiniz.

☐ Anket	☐ Görüntü kaydı
☐ Mülâkat	☐ Ses kaydı
☐ Gözlem	☐ Diğer (belirtiniz)
☐ Bilgisayar ortamında test/anket	

Yukarıdaki bilgilerin doğru olduğunu ve eksik bilgi vermediğimi taahhüt ederim.

Başvuruyu Yapan Araştırmacının

Adı ve Soyadı:

İmza:

Başvuru Tarihi:

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU (EK 2)

Bu çalışma, *buraya sorumlu araştırmacının görev yeri ve ismi yazılacak* tarafından yürütülmektedir. Çalışmanın amacı *buraya çalışmanın amacı yazılacak*. Bu çalışmaya katılımınız *katılımcılardan ayrılması istenilen süre yazılacak* kadar zamanınızı alacak ve sizden *buraya katılımcıların yapması gerekenler yazılacak* istenecektir. Katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır ve sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi talep edilmeyecektir. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Elde edilen bilgiler bilimsel yayınlarda kullanılacaktır.

Çalışma, kişisel rahatsızlık verecek unsurlar içermemekle beraber, sorulardan ya da herhangi bir nedenden dolayı hoşnutsuzluk hissetmeniz durumunda, uygulamadan ayrılabilirsiniz. Çalışma bitiminde, konuyla bağlantılı daha fazla bilgi almak ve sorularınız için *sorumlu araştırmacının adı, adresi, telefonu ve e-posta adresi* ile iletişim kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

SORUMLU ARAŞTIRMACI

Adı Soyadı	Tarih	İmza
------------	-------	------

Bu çalışmaya özgür irademle gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman ayrılacağımı bilerek, şahsımdan sağlanan bilgilerin bilimsel amaçlı yayınlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

GÖNÜLLÜ KATILIMCI

Adı Soyadı	Tarih	İmza
------------	-------	------

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
VELİ ONAY FORMU (EK 3)

Sayın Veli,

Bu çalışma, *buraya sorumlu araştırmacının görev yeri ve ismi yazılacak* tarafından yürütülmektedir. Çalışmanın amacı *buraya çalışmanın amacı yazılacak*. Bu çalışmaya çocuğunuzun katılımı *katılımcılardan ayrılması istenilen süre yazılacak* kadar zamanını alacak ve kendisinden *buraya katılımcıların yapması gerekenler yazılacak* istenecektir. Tamamen gönüllülük esasına dayanan bu çalışmada kendisinden kimlik belirleyici hiçbir bilgi talep edilmeyecektir. Veli onayı yanı sıra, çalışma öncesinde çocuğunuzun da sözel olarak rızası alınacaktır. Cevaplar gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Elde edilen bilgiler bilimsel yayınlarda kullanılacaktır.

Çocuğunuzun psikolojik gelişimine hiçbir olumsuz etkisi olmayan ve kişisel rahatsızlık verecek unsurlar içermeyen çalışma kapsamında, sorulardan ya da herhangi bir nedenden dolayı hoşnutsuzluk hissetmesi durumunda, çocuğunuz uygulamadan ayrılabilir. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak ve sorularınız için *sorumlu araştırmacının adı, adresi, telefonu ve e-posta adresi* ile iletişim kurabilirsiniz. Çocuğunuzun bu çalışmaya katılımı ile ilgili lütfen aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanını imzalayıp çocuğunuzla birlikte okula gönderiniz.

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

SORUMLU ARAŞTIRMACI

Adı Soyadı	Tarih	İmza
------------	-------	------

Bu çalışmaya, velisi bulunduğum çocuğun ismi yazılacak gönüllü olarak katılmasını kabul ediyorum/kabul etmiyorum..

VELİ

Adı Soyadı	Tarih	İmza
------------	-------	------

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
PROJE ONAY BELGESİ FORMU (EK 4)

Dicle Üniversitesi Fakültesi/Enstitüsü bölümü
akademisyenlerinden / öğrencilerinden'in, “ “
adlı araştırması değerlendirilmiştir.(Bu kısım başvuru sahibi tarafından doldurulmalıdır)

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU KARARI (Etik Kurul tarafından doldurulacaktır)	
Başvuru formunun Etik Kurula ulaştığı tarih	
Etik Kurul Karar toplantı tarihi ve karar sayısı	
☐ Proje etik açısından uygun bulunmuştur.	
☐ Proje etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir. Açıklama:	
☐ Proje etik açısından uygun bulunmamıştır. Açıklama:	

.....
BAŞKAN

.....
ÜYE

.....
ÜYE

.....
ÜYE

.....
ÜYE

.....
ÜYE

.....
ÜYE

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
BAŞVURU KONTROL LİSTESİ FORMU (EK 5)

- ☐ Başvuru Formu doldurulmuştur (EK 1)
- ☐ Gönüllü Katılım Formu eklenmiştir (EK 2)
- ☐ Veli Onay Formu eklenmiştir (gerekliyse) (EK 3).
- ☐ Etik Kurul Proje Onay Belgesi (EK 4)
- ☐ Başvuru Kontrol Listesi (EK 5)
- ☐ Çalışmada kullanılacak anket, gözlem formu, mülakat soruları, test v.b. her türlü veri toplama aracının birer kopyası eklenmiştir.

Yukarıda belirtilen belgeler tarafımdan kontrol edilerek başvuruma eklenmiştir.

Sorumlu Araştırmacının

Adı Soyadı	Tarih	İmza

Danışman (Varsa)

Adı Soyadı	Tarih	İmza

EK 6

DİCLE ÜNİVERSİTESİ Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Başvuru Rehberi*

- 1- Dicle Üniversitesi öğrenci ve çalışanları tarafından yürütülen ve insan katılımcılardan klinik dışı bilgi toplamayı gerektiren araştırmalar için bu başvuru formunun yanı sıra diğer gerekli belgelerle Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kuruluna başvurulur. Kurul, başvuruyu “YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ genel kapsamında değerlendirir.
- 2- Araştırmacı araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarını başvuru formu ile birlikte Dicle Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği’ne iletmelidir (Niteliksel bir çalışma ise çalışmada kullanılacak soru örnekleri eklenmelidir)
- 3- Çalışma kapsamında katılımcılara verilecek Onam Formu (gerekiyorsa Veli Onay Formu) ekte verilmelidir.
- 4- Araştırmacılar, kullanacakları tüm materyalleri (ölçek, demografik form) eksiksiz olarak Dicle Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği’ne sekreterliğine iletmelidir.
- 5- Proje Onay Belgesi’ndeki (imza sayfası) ilk kısım araştırmacı tarafından eksiksiz olarak doldurulmalıdır.
- 6- Formda belirtmeniz istenen çalışmanın başlama ve bitiş tarihleri, veri toplama sürecinin başlama ve bitiş tarihlerini kastetmektedir ve çalışmanız etik kurul onayı almadan önce başlayamaz.
- 7- Bir danışman gözetiminde gerçekleşen çalışmalarda danışmanın imzası zorunlu değildir.
- 8- Etik kurula doğrudan başvuru yapan kişinin ismi ilk sıraya yazılmalıdır. Etik kurul başvuru formunda araştırmacının / araştırmacılardan en az birinin Dicle Üniversitesi ile ilişkisi mutlaka belirtilmelidir. Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu yalnızca üniversitemiz bünyesindeki çalışan veya öğrencilerin başvurularını değerlendirmektedir.
- 9- Etik kurul başvuru formu el ile doldurulamaz.
- 10- Etik kurul başvuru formunda istenen bilgilerin yazılmamış olması ya da bazı bölümlerin çıkarılmış olması başvurunuzun değerlendirmeye alınmamasına sebep olacaktır.
- 11- Etik kurul başvuru formunun kurulumuza mutlaka 2 (iki) nüsha halinde teslim edilmesi gerekmektedir. Ayrıca başvuru formu ve ekleri dusbbek@dicle.edu.tr e-posta adresine mail atılması zorunludur.

* Bu belge bilgilendirme amaçlıdır ve başvuru sırasında etik kurula iletilmesi gerekmez.

Yönergenin Kabul Edildiği Senato' nun	
Tarihi	Sayısı
22.11.2019	2019/14-2
Yönergenin Değişiklik(*) veya İptali Yapılan Senato' nun	
Tarihi	Sayısı
Resmi Gazetede Yayınlanma	
Tarihi	Sayısı